

KAPCSOLAT

XIV. évfolyam, 4. szám (45.)

A Heves megyei könyvtárosok lapja

2005. december

Minden kedves olvasónknak kellemes Karácsonyt és boldog új évet kívánunk!

A tartalomból:

Vándorúton a NAGY KÖNYV

*

Pályázati eredmények

*

70 éves a Magyar Könyvtárosok Egyesülete

*

Tudós könyvtárosok Egerben

*

Nyelvek Európai Napja

*

KSZR-hírek

Vándorúton

A NAGY KÖNYV

Lassan a végéhez közeledik az országos Nagy Könyv játék, amely lázba hozta az olvasni szeretők táborát. A Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtár a legsikeresebb könyvekből felolvasó-turnét szervezett Heves megye 12 településén, a Gárdonyi Géza Színház művészeinek közreműködésével. A program október 26-án Egerből indult útjára a Száz év magány c. Garcia Márquez-regénnyel, melyet Nádasy Erika tolmácsolásában hallhatott a közönség. A felolvasó est nagy sikert aratott Tiszanánán is. Ezt követően Feldebrő és Tarnaméra könyvtárba látogatott el Micimackó, Fehér István játékos-zenés előadásában. Decemberben Lőrinci, Pétervására, Kompolt, Ecséd, Kál, Pély és Boldog olvasóközönsége látta vendégül a felolvasó esteket. A műsoron szerepelt még a Tüskevár c. regény Horváth Ferenc színművész tolmácsolásában. A szervezők tapasztalatai alapján mondhatjuk, hogy a Nagy Könyv játék elérte célját, a KÖNYV megtalálta OLVASÓJÁT!

Micimackó Kompolton

„Egyébként Micimackó néha játszani szeret, néha pedig leül szemben a kandallóval, és ilyenkor mesélni kell neki.”

Mesélünk? – Ezt a kérdést szegezte nekem Patakiné Zsuzsa, az olvasószolgálat vezetője, mire örömjongás volt válaszom, hisz színészek a könyvtárban előadóként ritka vendégek, a Nagy Könyv részesének lenni pedig megtiszteltetés.

Mesélni kell a gyermeknek, ez köztudott, a könyvtárosnak is mesélni kell, ha be szeretné csalogatni leendő rendszeres olvasóit a könyvtárba. Nem panaszodom, szerencsés vagyok, mindem percem beosztják az iskola pedagógusai, a diákok, a község lakosai. „Talán meséimnek köszönhetően szeretik ennyire a könyvtárat” – gondoltam eddig. Most azonban megtudtam, hogyan kell úgy mesélni, hogy az igazán szép, érdekes és lenyűgöző legyen!

Fehér István színművész elbűvölte színházban és mesélőként a kompolti

közönségét bagolyként a könyvtárban. Megmutatta mi történt Micimackóval, mikor látogatóba ment és beszorult, előadta, amikor Füles elveszti a farkát, és Micimackó megtalálja, elmesélte, amikor Fülesnek születésnapja van, és két ajándékot is kap. Tette mindezt játékokkal, szép szavakkal, gyönyörűen előadva.

Az ajándék könyvjelzők és a könyvek, a gitárral kísért éneklés és a jelmezek próbálgatása kizökkentett minket a valóságból, észre sem vettük és már a Hétholdas Pagonyban játszottunk Micimackó barátaiként.

TILOS AZ Á...radozás, ám mégis álljon itt néhány sor a programot szervező megyei könyvtár dicséretére:

„Róbert Gida meg én egy lélek, két legény, egymást nagyon szeretjük, és együtt s évégett ketten szeretünk téged.”

Köszönjük a Micimackó-napot!

Kása Abigél, Kompolt

A Túskevár nyomában Tiszanánán

Valamikor alsó tagozatos koromban olvastam először Fekete István könyveit. A kis Vuk megható története mély nyomokat hagyott bennem, majd Bogács kalandos története következett, ezután Kele, Hu, Lutra, a Karácsonyi látogatók, a Túskevár, a Téli berek...

Jó néhány év telt eltelével kezdenek megfakulni az állat történetek apró részletei, Bütyök, Tutajos, Matula bácsi párbeszédei, a csodálatos nyár tanulságos eseményei. Aztán az ember életében vissza-visszatérnek a régi emlékek, újra átéli már felnőtt fejjel az olvasás csodás élményét. Ez akkor történt, amikor a kislányom kezében villant föl a Vuk, a Kele, a Lutra, a Túskevár... Ezután együtt értékeltük, elemeztük az olvasottakat. És most megint ismétli önmagát az élet: a minap a kisfiam kezdte el olvasni a kis róka viszontagságos történetét. A regényfutam folytatódik...

Nagy örömmel fogadtuk a Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtár által felkínált

lehetőséget, hogy „A Nagy Könyv” játék programsorozat részeként a mi könyvtárunkban is megrendezésre kerülhet egy „Felolvasó-est”, melynek „Nagy Könyve”, főszerplője, életünk során fel-felbukkanó Fekete István regény.

Azt hiszem, a Horváth Ferenc színművész által, életre hívott, megformált történetek, megelevenedtek a könyvtár falai között. Visszaröpített bennünket az időben, télből a nyárba, és nagyobb messzeségeket jártunk be egy arasznyi könyvrészletben, mint egy ezermérföldes villámvonaton. A könyvet mindig ketten alkotják: az író és az olvasó. Ebben az esetben bővült a kör. Az író megírta, a színész felolvasta, mi hallgatók pedig meghallgattuk. S így közösen éltünk át, egy mindenki számára felejthetetlen olvasásélményt.

Köszönjük a szervezőknek, a lebonyolítóknak, és mindenkinek, aki részt vett a márciustól újtára indított játékban és ilyen és ehhez hasonló sikeres programok létrehozásában segítséget nyújtott. Köszönjük az íróknak, hogy ilyen csodálatos könyvek élnek körülöttünk, és alkotják életünk szerves részeit.

„Olvasni annyi, mint életünk elkerülhetetlenül bekövetkező unalmas óráit tündöklő órákra cserélni”

Tóth Gáborné könyvtáros

Ecsédre Micimackó képében látogatott el a Nagy Könyv

Úgy gondolom, hogy nem én vagyok az egyedüli könyvtáros, aki már most kezdem sajnálni, hogy lassan véget ér a 2005-ös esztendő. A József Attila év már le is zárult, és végéhez közeledik a Nagy Könyv éve is. Ritkán adódik ennyi lehetőség egy községi könyvtár számára, mint az idén, amikor csak élnünk kellett az alkalommal, és jobbnál-jobb programokat kínálhattunk a könyvtárhasználóknak.

A tavasszal indult Nagy Könyv játék felpezsdítette az olvasók érdeklődését, akik éltek szavazati jogukkal, és megnevezték legkedvesebb regényüket. A TOP 100-as listát kíváncsian várták, kinek a kedvencei kerülnek be. Ennek megjelenése után többen is igyekeztek bepótolni a 100-ból eddig nem olvasott műveket, de olyanok is voltak, akik régi, ifjúkori kedvencüket olvasták újra, vagy felfedeztek egy-egy író a maguk számára, és pl. Paulo Coelho, Márai Sándor, vagy Wass Albert minden, a könyvtárban fellelhető művét elolvasták. Mások Szabó Magda újabban megjelent regényeibe szerettek bele. Nyártól kezdődően már nem csak az olvasásra, hanem a játékra, rejtvényfejtésre is adódott bőven lehetőség, a Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtár jóvoltából. Olvasóink rendszeres beküldői voltak a Heves Megyei Hírlapban megjelenő könyves rejtvényeknek, közülük szép számban nyertek könyvjutalmat. A Megyei Könyvtár által kiadott családi rejtvényfüzet megfejtését pedig kihívásként fogadták a könyvtárunkban működő fejtörő klub tagjai, valamint a leglelkesebb könyvbarátok, és nem nyugodtak bele, amíg egy-egy fogós kérdésre a helyes választ meg nem találták. Ehhez persze olvasni kellett, és ezt nagy izgalommal tették. Igen büszkék voltunk rá, hogy Ecsédről hárman is fődíjat nyertek a rejtvényfüzet megfejtésével, amiért nyereményük egy-egy 25 000Ft-os könyvsomag volt.

Ősszel újabb program kínálkozott. A Bródy Sándor Könyvtár ezúttal a TOP 12-be bejutott könyveket vitte vándorútra a Gárdonyi Géza Színház művészeinek közreműködésével. Mivel kézzelfogható szavazólapok híján gyermekeink figyelme már-már lankadt a szavazás iránt, ezért az ifjúság számára kértem egy könyvet a megyei kollégáktól. Így esett a választás a Micimackó c. klasszikusra, melyet Fehér István színművész hozott el nekünk. Mintegy harminc gyermekre számítottunk, ehhez képest több mint hatvanan zsűfölködtek be kicsiny olvasótermünkbe, és néhány felnőtt is eljött. Játékos formában, a gyermekek aktív közreműködésével elevenedett meg a regény egy-egy mulatságos jelenete. Sikeresen előkeríteti Füles farkát, majd önkéntes Malacka és Micimackó szereplésével került sor Füles felköszöntésére. Ezután Fehér István közkívánatra a Zsebibaba fürdetéséről szóló részletet tolmácsolta, nagy derűség közepette. Végül mindenki önfeledten fújta Micimackó dalát. Hogy indokolt volt a választásunk, azt a gyerekek maguk igazolták, amikor a színész bácsi érdeklődésére bevallották, hogy legtöbben csak a rajzfilm alapján ismerik a regényt. Kellemes

meglepetés volt számunkra, hogy Dr. Pataki Miklósné jutalomkönyvekkel díjazta a legügyesebb gyerekeket, apró ajándékot pedig mindenki kapott. Hogy a Nagy Könyv Ecséden is megtalálta olvasóját, azt a szülők visszajelzése alapján merem állítani. Volt olyan anyuka, aki elmondta, hogy kislánya még aznap este elkezdte olvasni a Micimackót. Bizom benne, hogy ha a Nagy Könyv játék véget is ér, az olvasási kedv megmarad, és a gyerekek közül is egyre többen találnak rá az olvasás örömére

Deméné Novák Zsuzsa könyvtáros

TOP 12

2005. december 10-én szombaton zajlott Egerben a TOP 12 játék Heves megyei döntője. A vetélkedőn azok a családok, baráti társaságok vettek részt, akik az eddigi NAGY KÖNYV játékokat (Hírlap-játék, Családi rejtvényfüzet, Olvasólámpa mellett) rendszeresen figyelemmel kísérték, és munkájukkal a legjobb eredményeket érték el.

A Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtár játékos megyei vetélkedőjének nyertesei:

- I. helyezett Rabné Vajna Katalin csapata, Feldebrő
- II. helyezett Boros Tímea csapata, Eger
- III. helyezett Bakos László csapata, Heves

A játékokban és a vetélkedőn résztvevő valamennyi csapatnak gratulálunk!

PÁLYÁZATI EREDMÉNYEK

Felzárkóztató pályázat „A községi és városi könyvtárak állománygyarapítási összegének támogatására” 2005

Település	Összeg	Település	Összeg
Átány	95 000 Ft	Lőrinci	158 000 Ft
Erdőtelek	38 000 Ft	Pély	57 000 Ft
Hatvan	315 000 Ft	Szajla	19 000 Ft
Hevesaranyos	9 000 Ft	Tarnaszentmiklós	10 000 Ft

A Miniszterelnöki Hivatal EU Kommunikációs Főosztály „A *közkönyvtárak uniós programjának támogatása*” címmel meghirdetett pályázatának eredményei Heves megyében

Vachott Sándor Városi Könyvtár, Gyöngyös	150 000
Városi Könyvtár, Heves	150 000
Egressy Gábor Művelődési Ház és Könyvtár, Atkár	100 000
Hatvan Városi Művelődési Központ és Könyvtár, Hatvan ,	150 000

A Nemzeti Kulturális Alapprogram Könyvtári Szakmai Kollégiumának pályázatán 2005. decemberben nyertek:

Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtár	Szolgáltatásközpontú könyvtárak határon innen és túl c. konferenciára	499. 940,-
Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtár	KSZR állománybővítésre	4.000.000,-
Eszterházy Károly Főiskola Könyvtára	A csíkszeredai Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem könyvtárosainak tartandó továbbképzés megrendezésére	500.000,-
Egri Főegyházmegyei Könyvtár	Muzeális kötetek restaurálására	470.000,-

Kedves Kolléga!

Ha bizonytalan abban, hogy a könyvtári nyilvántartásokat hogyan kell vezetni, könyvek szakjelzetét megállapítani, a könyvtári adminisztrációt pontosan végezni – ha bármilyen szakmai jellegű problémája van – forduljon bizalommal a megyei könyvtár módszertani osztályának munkatársaihoz!

Kérdéseit várja: Tózsér Istvánné Andrea és Farkas Márta a 36/517-576-os telefonszámon, illetve a tozser@brody.iif.hu és fmarta@brody.iif.hu e-mail címen.

"Aki a könyveknek szolgál, az a szellemnek szolgál; aki a szellemnek szolgál, az a világot szolgálja" (Wildenbruch)

Ünnepi konferenciák Budapesten és Egerben

Alapításának 70. évfordulóján, 2005. november 25-én, az Országgyűlés Kongresszusi termében „**A könyvtárak és a könyvtárosok jövőképe**” címmel ünnepi konferenciát rendezett a Magyar Könyvtárosok Egyesülete, melyen az MKE Heves Megyei Szervezete is képviseltette magát.

A Magyar Könyvtárosok Egyesületének őse és jogelődje a Magyar Könyvtárosok és Levéltárosok Egyesülete (MKLE) volt, amely 70 éve 1935-ben alakult meg. Célja a könyvtárosok és levéltárosok szakmai és társadalmi érdekeinek védelme, a szakképzés előmozdítása, a könyvtárosok és levéltárosok közötti kapcsolat biztosítása, s a hazai könyvtárosok képviselője volt a Könyvtáros Egyesületek Nemzetközi Szövetségében, az IFLA-ban. Idézte fel megnyitó beszédében az egyesület megalakulásának körülményeit *Bakos Klára*, az MKE jelenlegi elnöke. Majd a kontinuitás jegyében a gondolatok szárnyalására hívta fel a résztvevőket. *Máder Béla*, az MKE alelnöke, a szakmai nap vezetője elnöke rólunk, könyvtárosokról, mint a „digitális forradalom igazi hőseiről” szólt.

M. J. Sjoerd Koopman, az IFLA szakmai tevékenységek koordinátora gratulált az ünnepi ülés alkalmából, s tolmácsolta az IFLA főtitkárának Hágából érkező üdvözlését. *Haraszti Pálné*, MKE alelnök, az Országgyűlési Könyvtár Képviselői Kutatószolgálatának vezetője felszólalásában kiemelte az IFLA érdekérvényesítő munkájának fontosságát.

„**A magyar könyvtárpolitika jövőképe az Európai Unió következő költségvetési ciklusában**” címmel tartott előadást *Skaliczki Judit* főosztályvezető (NKÖM Könyvtári Főosztály). Hangsúlyozta, hogy a magyar könyvtárügy büszkén vállalja a múltját, melybe bele tudjuk helyezni a jövőnket. A társadalom fejlesztési irányaihoz kapcsolódva kiemelte a mindenkire való elérés meghatározó jellegét, az esélyteremtés prioritását, a tartalomszolgáltatás, az örökségvédelem szükségességét. A könyvtárpolitikának hozzá kell járulnia az emberi humánus megőrzéséhez. Célként jelölte meg, hogy a magyar állampolgárok az Európai Unió egyenrangú polgáraivá válhassanak.

Bakos Klára, az MKE elnöke, a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Könyvtárának főigazgatója „**A Magyar Könyvtárosok Egyesületének szerepe a könyvtárügy jelenének, jövőjének alakításában**” című előadásában felhívta a figyelmet arra, hogy a könyvtárosság egy progresszív szakma. A kontinuitás jegyében vélemény - nyilvánító fórumokat biztosított és biztosít az egyesület. A jövő tervezéshez nélkülözhetetlen a jelen vizsgálata.

Az információ és a tudás társadalmában a könyvtáros feladata az információs társadalom gyeplőjét megragadva haladni az információs szupersztrádan.

Bartos Éva, az MKE elnökségi tagja, Könyvtári Intézet igazgatójának moderálásával rendkívül sokrétű, érdekes ún. Panelbeszélgetés következett. Részt vevői: *Ambrus János* főigazgató, Országgyűlési Könyvtár; *Fodor Péter* főigazgató, FSZEK; *Dippold Péter* tudományos igazgató, OSZK; *Murányi Lajos*, az MKE Tanácsának elnöke, a MTAK osztályvezetője; *Ramháb Mária* igazgató, Katona József Megyei Könyvtár; *Tiszavári Ferenccé* igazgató, Iparművészeti Múzeum Könyvtára; *Virágos Márta* főigazgató, Debreceni Egyetemi Könyvtár; *Bondor Erika*, Könyvtárostánárok Egyesületének elnöke voltak. A kerekasztal-beszélgetés során az adott intézménytípus képviselői jövőképeket fogalmaztak meg; a nemzeti könyvtárban, a tudományos és szakkönyvtárakban, a felsőoktatási könyvtárakban és a közművelődési könyvtárakban. Az ebédszünet alatti poszter-előadások során a CERTIDOC-projektről hallhattunk. Program-koordinátor *Ágnes Grebot* volt. A beszélgetés résztvevői a szomszédos országok magyar könyvtáros szervezeteinek képviselői: *Hajnal Jenő*, a szerbia-montenegrói KAPOCS csoport koordinátora; *Halász Péter*, Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesületének elnöke; *Horváth S. Ilona*, a Kárpátaljai Magyar Könyvtárosok Egyesületének elnöke; *Kiss Jenő*, a Romániai Magyar Könyvtárosok Egyesületének elnöke voltak. *Hegyközi Ilona*, a Könyvtári Intézet könyvtár vezetőjének moderálásával az angol, a cseh, a német, a spanyol és a szlovén könyvtárpolitika aktuális kérdéseit osztották meg velünk. *Julie Robinson* - Nagy-Britannia, CILIP nemzetközi titkár; *Jarmila Burgetová* - Csehország, a Könyvtárosok Egyesület volt elnöke; *Ulriké Lang* Németországból, a Bibliothek und Information International elnöke; *Elias Chumillas Jiménez* Spanyolországból, a budapesti Cervantes Intézet könyvtárosa és *Melita Ambrozic*, a Szlovén Könyvtárosok Egyesület elnöke.

„**Az EBLIDA érdekérvényesítő tevékenysége a könyvtárakért az EU-ban**” című előadásában *Vasas Livia*, a Semmelweis Egyetem Központi Könyvtára főigazgatója (az MKE – IKSZ képviselője az EBLIDA-nál) az 1992-ben alakult szervezet működését ismertette meg a jelenlevőkkel.

Az **Európai Bizottság és az Európai Parlament könyvtárai**, az EUROLIB hálózat volt a témája *Zana Gabriella* előadásának. *Zana Gabriella* az Európai Parlament Könyvtára információs szakértője. „Bábel tornyának” az Európai Parlament Könyvtárának mottója: „Megfelelő információ, megfelelő időben, megfelelő formában”. Termékeny és hasznos nap volt, sokoldalú, jó konferencia, érvényesült a globalitás – hangzott el *Bakos Klára* elnöki zárszavában.

Az MKE alapításának 70. évfordulóját megünneplő országos konferenciát követő hétfőn ünnepelte az **MKE Heves Megyei Szervezete 30 éves megalakulását**, amelyre meghívást kaptak Heves megye könyvtárosai.

Ezen alkalommal a Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtár és a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Heves Megyei Szervezete 2005. november 28-án, 10 órai kezdettel, a Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtár olvasótermében „**KÖNYVTÁROS HIVATÁS: SZOLGÁLAT - RÉGEN ÉS MA**” címmel szakmai napot, ünnepi taggyűlést rendezett. Célja az elkészült **Etikai Kódex** ismertetése és a Heves Megyei Szervezet alapításának 30 éves jubileumának megünneplése volt. A konferencia résztvevői közt a megye valamennyi könyvtártípusának képviselői jelen voltak: a

közművelődési (megyei, városi, községi), a szakkönyvtári (múzeumi, levéltári, főegyházmegyei könyvtár), az iskolai (főiskolai, közép- és általános iskolák) könyvtárosok, a leendő könyvtáros nemzedék (főiskolai hallgatók), sőt könyvtárunk valamennyi munkatársa.

Engel Tibor a Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtár igazgatója megnyitó beszédében hivatkozott arra, hogy 30 évvel ezelőtt a Magyar Könyvtárosok Egyesülete egri vándorgyűlésének témája is a könyvtáros hivatás, a könyvtáros etikai kódex megalkotásának szükségessége volt. S most 30 év után megfogalmazódott a magyar könyvtárosok etikai kódexe. Vendégeink, előadónk *Papp István* (a Szabó Ervin Könyvtár ny. főigazgatója) az etikai kódexet létrehozó bizottság elnöke és *Dr. Bartos Éva* a Könyvtári Intézet igazgatója voltak.

Hivatása könyvtáros: a könyvtáros szerepe a társadalomban, könyvtáros hivatás, könyvtáros etika, szakmai etikai kódex, adatvédelem, szerzői jog, szakmai etikai képzés volt a témája a könyvtárosok idei, 2005. évi gödöllői vándorgyűlésének. Az év során a könyvtárosok „Tízparancsolatáról” már sokat

olvashattunk a szaksajtóban is. Az elkészült, megfogalmazott kódex sorai között olvasni, téziseit, értékeit a mindennapjainkba átvinni, a gyakorlatban megvalósítani segített bennünket *Papp István* szakértő előadása. Hiszen az általános emberi, társadalmi etikai normák, értékek mellett természetesen a könyvtáros szakmának is megvannak a maga specialitásai.

A **“Könyvtáros pálya vonzóbbá tétele” stratégiai munkabizottság** sokoldalú, széles körű tevékenységét *Dr. Bartos Éva* ismertette. A tartalmas délelőtti programot hangulatos, a Bródy Könyvtár munkatársai által készített, szervezett állófogadás követte. Köszönet nekik érte!

Nevezetes évfordulóhoz érkezett, 30 éves lett a Magyar Könyvtárosok Egyesületének Heves Megyei Szervezete. Ebből az alkalomból jubileumi ünnepi üléssel folytatódott a nap. Az Eszterházy Károly Főiskola Gyakorló Iskolájának 8/d. osztályos tanulói, *Márné Tóth Judit* tanárnő vezetésével, ünnepi műsorral, népdalcsokorral köszöntötték az ülés résztvevőit. Majd a délelőtti program folytatásként **„Milyenek voltak, s vagyunk mi, a ma könyvtárosai?”** vezérfonal mentén haladva először meghallgattuk *Kiss Pétert*, az Érseki Levéltár Könyvtárából, aki az **Egri Főegyházmegyei Könyvtár tudós könyvtárosait** szakmai, emberi attitűdjeikkel idézte meg számunkra kollégánk, s a XXI. században, 2005-ben nyugdíjba vonult két kollégánk: *Kocsis István* a Hatvani Ady Endre Városi Könyvtár volt igazgatója és *Májerné Pittner Olga* Hortról, vallottak életpályájukról. Egy pillanatra megálltunk, s megpróbáltuk visszaforgatni az idő kerekét, s bekukkantottunk könyvtárunk pontosan 30 évvel korábbi életébe. A Heves Megyei Könyvtáros Egyesületet úgymond az 1975 nyarán Egerben megrendezett országos Vándorgyűlés hívta életre, ahol is a szakma jelenlévő képviselői plenáris, majd a szekcióüléseken vitatták meg a könyvtáros etika kérdéseit. “Az országos visszhangot keltő, kiválóan sikerült találkozó kényszerítő hatással volt a rendező szervekre. Heves megyében is létre kellett hozni a hivatástudattal áthatott és önképzésre elszánt könyvtárosok szervezetét.” - olvashatjuk szervezetünknek legelső, 1976-ban készült elnöki beszámolójában.

A Heves Megyei Könyvtáros Egyesület decemberben alakuló ülésén 60 fő szavazott bizalmat az elnöknek, *Dr. Sipos Istvánnénak*, a titkárnak *Baranyi Imrének*, s a 7 tagú vezetőségnek, akik 8 évig voltak tisztségben. Kivéve a titkár személyét, amely 1978-ban változott, *Kocsis István* töltötte be ezt a tisztséget. Időközben, 1976-ban a községi könyvtárosok belépésével a szervezet taglétszáma 100 fő fölé emelkedett. 1978-ban már 127 könyvtárost tudhatott tagjai között az egyesület. 1982 novemberében az egyesület vezetését a következő elnök, *Engel Tibor* vette át, a titkár *Repka Magdolna* lett. 1985-ben *Engel Tibor* lemondott az elnöki tisztségről, helyére *Baranyi Imrét* delegálta a tagság. Mandátumuk 1986-ig szólt. 1986-ban *Korsós Lászlót* választotta meg a tagság elnöknek, a titkári teendőkkkel továbbra is *Repka Magdolnát* bízták meg. Az 1990-es választáson *Balogh Béláné* került az elnöki posztra. A titkár továbbra is *Repka Magdolna* maradt, akinek 1993. évi nyugdíjba vonulása után *Dr. Szecskó Károlyné* látta el a titkári feladatokat. *Balogh Béláné* és vezetősége két cikluson keresztül tevékenykedtek. A következő tisztségviselői választáson, 1998-ban *Guszmáné Nagy Ágnes* elnök mellett *Farkas Márta* töltötte be a titkár tisztségét, majd a négy éves ciklus lejártá után, a 2002-es választáson a tagság az előző elnököt megerősítette tisztségében, a titkár pedig *Varga Zita* lett.

A volt tisztségviselőket egy kis ajándékkal leptük meg, s mi magunk is örömmel néztük meg az egyesület korábbi rendezvényeiről összeállított, CD-n közreadott „fotóalbumot”. *Repka Magdi*, *Nagy István* és *Orosz Bertalanné*, *Ibolya* (levélben) élményeiket mesélve, olykor anekdotázva is segítettek nekünk az egyesület 30 évét felidézni.

Az MKE alapszabálya értelmében, a következő évben, 2006. decemberében kerül sor majd ismét tisztújító választásokra. Az MKE Heves Megyei Szervezetének krónikája tovább folytatódik, s reményeink szerint, legalább olyan sikeresen, mint az elmúlt időszakban.

Guszmáné Nagy Ágnes

Az Egri Főegyházmegyei Könyvtár tudós könyvtárosai - Könyvtárak a XVIII. századi Egerben ¹

A török kiűzését követően újra indult az élet Egerben is. Telekesy István püspök 1705-ben megalapította az egri szemináriumot, majd később végrendeleti hagyatékával annak könyvtárát is. Barkóczy Ferenc püspök 8 pontban határozta meg a szemináriumi könyvtáros feladatait, amelyek a következők voltak:

1. Gyakran vizsgálja meg a könyvtárat, porolja le a könyveket.
2. Gondoskodnia kell arról, hogy a könyvtár anyaga ne szóródjon szét.
3. A könyvekről egy katalógus legyen állandóan a prefektusnál, egy pedig nála.
4. A szeminárium épületén kívülre könyvet nem adhat ki.
5. Ha valamelyik növendék a szeminárium könyveit kinevezési helyére magával akarja vinni, jogában áll ennek megakadályozása.
6. Ha egy könyvet kiad használatra, akkor azt, hogy kinek adta ki, a kiadás napján jegyezze fel, és neki is kell majd azt visszakövetelnie. A nappaliba kiadott könyveket is jegyezze fel, és a vakáció kezdetén rakja valamennyit a helyére, kivéve azokat, amelyeket valaki magánál akar tartani, de ezeket is külön írja fel.
7. Ha a könyvek a régiségtől szakadozottá válnak, akkor erre hívja fel a prefektus figyelmét.
8. Legyen gondja arra, hogy a szemináriumból soha ne hiányozzon a tinta.

Eszterházy Károly püspök 1773-ban létrehozta a szemináriumban a tanulmányi felügyelő tisztségét, hogy minél több és jobb pap nevelődhessen. Az új feladatra Szeldmayer Györgyöt nevezte ki, akinek egyik feladata a könyvtár kezelése volt azzal a püspöki utasítással, hogy onnan könyvet senkinek nem adhat kölcsön elvitelre, még a papoknak sem. A püspök 1790. július 18-án azt írta a Helytartótanácsnak, hogy az egri szemináriumnak a pesti központi szemináriumba került könyveit már megkapta, de sokat vittek át az egyetem könyvtárába és ezeket is kéri vissza. Ezek a könyvek valószínűleg az egri papképzésnek II. József által 1786-ban történt megszüntetését követően a kispapokkal együtt kerültek el Egerből.

A káptalani könyvtárat 1754-ben a szemináriumból a mai Szent József kollégium épületébe vitték át. Az általunk ismert leltára 1762-ből maradt fenn. A könyvtár állományának egy része az 1780-ban készült canonica visitatio szerint a püspöki liceum nyilvános könyvtárába került át.

A nyugdíjas papok könyvtárának története az intézet önállósulásával kezdődött. Addig ugyanis lakói a szemináriumban voltak elhelyezve és annak könyvtárát használták. Mivel 1768-ban azért költöztek saját épületbe, hogy a szeminárium mindennapjait minél kevésbé zavarják meg, oda 1768-tól nem mehettek be és annak könyvtárát sem vehették igénybe. Az intézet 1852-ben történt megszüntetését követően annak saját könyvtára a szeminárium könyvtárába lett beolvasztva.

Egerben több szerzetesrend tevékenykedett, amelyek közül most csak a jezsuitákra térek ki. A rend 1773-ban történt feloszlását követően elkészítették a könyvek leltárát is. A tulajdonképpeni könyvtár anyaga 1602 művet foglalt magába 3291 kötetben. A szerzetesek szobáiban és az iskolában 1525 művet találtak 1779 kötetben. A rend gyógyszer-tárában 50 művet írtak össze 61 kötetben. A Szent Erzsébet látogatása kongregáció könyvtárában 79 mű volt 185 kötetben. Mindez együttvéve 3257 művet tett ki 5316 kötetben.

A magánkönyvtárak közül a püspöki és a kanonoki könyvtárak voltak a legjelentősebbek. Eszterházy 1773-ban a kassai plébános Hameter Lipót nevű káplánját kinevezte házi káplánjává. Feladata volt a protocollumok vezetése, iratok előkészítése és a püspöki házi könyvtár rendben tartása.

A város polgárainak hagyatékában is találunk már könyveket a XVIII. században. 1772-ben készült Withmon Mátyás és felesége Pergerin Éva hagyatéki leltára. Ebben 17 könyv található. Köztük volt egyebek mellett egy német nyelvű biblia, egy Marcus Aurelius és egy Aesopus kötet, egy aritmetikai könyv és egy álmos könyv is.

Külön figyelmet érdemel Kiss János nagyprépost könyvtára, amelyet tulajdonosa 1725-ben egy akkor felállítani szándékozott püspöki-káptalani közös könyvtárnak ajánlott fel azzal a feltétellel, hogy a könyveket sem a püspök, sem a káptalan ne sajátíthassa ki onnan. Ugyanakkor úgy rendelkezett, hogy a könyvtárat a tanulni szándékozó szerzetesek is használhatják. Ez a legkorábbi adatunk egy nem kizárólag csak saját használatú püspöki könyvtár létrehozásának szándékáról. Kiss János 1746-ban hunyt el és 263 munkát hagyott a közös egri püspöki-káptalani könyvtárra.

A vármegyének a XVIII. században még nem volt könyvtára. Bár az országos sajtóban már az 1830-as években olvashatunk könyvvásárlásáról, az alispáni jelentések szerint csupán a század második felében kezdődött el tervszerűen a könyvtár létrehozásának folyamata.

Egy egri városi könyvtár alapításának gondolata csak 1893-ban vetődött fel először, amiről az volt a korabeli vélemény, hogy „különösen nálunk, Egerben, épen (sic!) nem járna nehézséggel egy nyilvános, úgy nevezett népkönyvtár alapjának megvetése.”

A könyvtárat létrehívó egyetemi gondolat

Az Egri Főegyházmegyei Könyvtár a tervezett egri egyetem részeként jött létre. Évtizedeken keresztül e törekvés szellemében történt könyvanyagának gyűjtése, gyarapítása.

¹ Elhangzott az MKE Heves Megyei Szervezete 2005. november 28-i ünnepi ülésén, Egerben

Maga az egyetemi gondolat Barkóczy Ferenc püspöktől ered, aki egy nyilvános három fakultásos felsőoktatási tanintézetet tervezett megvalósítani. Alapját a Telekesy István püspök által 1705-ben alapított egri szeminárium és a Foglár György kanonok által 1740-ben létesített jogi iskola jelentette. Barkóczy 1754-ben átszervezte az egri szemináriumi oktatást, és azt, az addig végző jezsuiták helyett saját egyházmegyéjének papjaira bízta. Az új tanév 1754. november 5-én nyílt meg. Ekkor a püspök bejelentette, hogy a következő esztendőben beindítja a bölcséleti kurzust és ehhez a két fakultásos iskolához hozzákapcsolja a jogi iskolát is és nyilvános rangra emelteti az intézményt. Ugyancsak 1755-ben hozta létre Barkóczy a létesítendő felsőoktatási intézet kiegészítő részeként a város első nyomdáját. 1760-ban ismét egy fontos lépést tett: a kassai Kisdy-féle papnevelő-intézetet egyesítette az egrivel és ezzel a püspöki székhelyre került annak 74.000 Ft összegű alapítványa is.

Nemcsak a nyilvános felsőfokú tanintézet gondolta, hanem annak első épület terve is Barkóczy nevéhez fűződik. A szükséges tervezéssel bécsi építészt Gerl Józsefet bízta meg. Barkóczy 1761 végéig volt egri püspök. Mária Terézia ekkor esztergomi érsekké nevezte ki. Kezdeményezését Eszterházy Károly folytatta. Ő azonban elődjétől eltérően már egy négyfakultásos egyetemet tervezett, és a könyvtárat is Ő vette be a tervekbe.

A Linceum alapozási munkái 1763 márciusában kezdődtek. A könyvtár szárnyán három évet vett igénybe a falak felépítése. A könyvtár helyiséget 1776 nyarán boltozták.

Könyvtárosok

Eszterházy ezt követően 1777-ben nevezte ki a könyvtár első könyvtárosát, ami közel 230 esztendeje történt. Ezen idő alatt Szemecskény József 1821-től -1852-ig 31 esztendeig, utóda Albert Ferenc 1853-tól-1872-ig 19 esztendeig, Leskó József 1913-tól 1935-ig 22 esztendeig, Iványi Sándor 1953-tól - 1983-ig 30 esztendőn át, majd utóda Antalóczy Lajos 1983-tól-2000-ig 17 éven át töltötte be ezt a tisztséget. Azaz: ennek a 230 esztendőnek több mint a felét csupán 5 könyvtáros munkássága teszi ki. Ennek tükrében kevésbé tűnik meglepőnek, hogy a tudós könyvtárosok száma a könyvtár összes eddigi könyvtárosának számához viszonyítva nem sok.

Torner Ignác

Torner Ignác (?, 1736 k. - Eger, 1786) 1757-től az egri szemináriumban tanult, majd az egri káptalan káplánja lett. Sárosi káplán volt, amikor 1766-ban Eszterházy Egerbe helyezte át, és személyében kinevezte az első szentszéki (püspöki) levéltárost s megbízta a levéltár rendezésével. 1772-ben a Szentlélek oltárjavadalom rektora lett. 1773-tól eperjesi adminisztrátor volt. 1774-től - 1776-ig ugyanitt az egykori jezsuita gimnázium igazgatója is volt. 1777-ben Eszterházy levelet intézett hozzá, hogy Egerbe akarja hozni a Püspöki Iskola könyvtárosának. Egyben azt is tudatta vele, hogy amíg lakása a Linceumban nem lesz készen, addig máshol lesz szállása. Torner választát nem ismerjük, de Eszterházy egy hónappal később ismét irt az adminisztrátornak. Ebben a levelében kinevezte a Püspöki Iskola könyvtárosának és feladatául a könyvtár "rendbe szedését" határozta meg. Az ő feladata volt a kanonokok és a tanárok valamint a püspöki magánkönyvtár könyveinek összeírása, és Eszterházy utasítására ő "katalogizálta" a Madarassy János által a csillagvizsgáló számára vásárolt könyveket is. Ő készítette el 1781-ben a könyvtár első katalógusát. Feladatai közé tartozott a barokk könyvtárteremben látható portrék mintaábrázolásainak felkutatása is. Könyvtárosi kinevezését követően egy hónappal a Püspöki Iskola nyomdájának a prefektusa is lett. Ez utóbbi tisztségét haláláig viselte, és emellett volt 1781-ig a linceum első könyvtárosa.

Büky József

Gyöngyöspatán született 1738-ban. Apai és anyai részről egyaránt nemesi származású. Anyja Majzik Ágnes apja pedig Felső-Büky Büky Ferenc. 1756-tól az egri szemináriumban tanult. 1761-ben szentelték pappá. 1764-ben mint a Püspöki Iskola fizika tanára szerepel. Már 5 esztendeje tanított filozófiát, amikor 1772-ben a kánonjog tanára lett a Szemináriumban Schmelczér János utódként. Ugyanitt tanította az egyházi szertartásokat is. 1777-ben Eszterházy meghívta a konzisztórium tagjainak sorába. A bevezetés évétől, vagyis 1779-től kezdődően a jogi iskolában is tanította a kánonjogot. Ugyanebben az évben tiszteletbeli kanonok lett. 1781-ben Torner utódként a könyvtár időben második könyvtárosává nevezte ki a püspök. Kinevezését azzal indokolta, hogy mivel elkezdődik a könyvtár könyvekkel való "felszerelése", egy könyvekhez értő könyvtárosra van szüksége, és ő ezt a személyt Bükyben találta meg. Eszterházy már 1777-ben azt írta Garampinak, hogy Büky sok könyvet beszerez neki. 1781-ben saját könyveivel is gyarapította a könyvtár állományát, amiért Eszterházy levélben dicsérte meg. Ugyancsak 1781-től hevesi főesperes is volt. 1803-ban a káptalan tagja lett. Mint teológus kanonok hunyt el 1808-ban, Egerben. Végrendeletében egy szülőfalujában létesítendő iskola céljára nagy összegű alapítványt tett. Az iskola és a kántor lakás céljára Heves vármegyétől megvásárolta 6000 Ft összegért a hatszobás katonai kvartélyházat.

Danielik János (Murány, 1817 - Eger, 1888)

1840-ben szentelték pappá. 1848-tól a Religio és Nevelés majd 1849-től a Religio c. folyóirat szerkesztője volt. 1849-ben egri kanonok lett. 1853-ban megválasztották a Szent István Társulat elnökévé. Az ő kezdeményezésére jelentette meg a társulat Cantu Caesar Világtörténelem c. sorozatát és az Egyetemes magyar encyklopédiát, amelyeket az egri nyomdában nyomtattak. 1858-ban a Magyar Tudományos Akadémia tagjává választották. Ő írta meg először magyar nyelven Kolumbusz Kristóf életrajzát, amely Pesten jelent meg 1856-ban. Az 1870-es években tervet dolgozott ki a katolikus egyház anyagi helyzetének javítására, de terve nem valósult meg. Ezt követően visszavonult Jászóra, majd Egerbe költözött. 1883-ban érseki helynök lett. Jókai Mór róla mintázta a Fekete gyémántok c. regényében Sámuel apát alakját. Művei közül megemlítem még a Középkori államtan c. 2 részes munkáját, amely Egerben jelent meg 1881-82-ben.

Albert Ferenc (Klagenfurt, 1811 - Eger, 1883)

Albert József toborzó parancsnok 1820-ban került családjával együtt Egerbe. A városban közeli ismeretségbe került Tittel Pállal, az egri csillagda vezetőjével, aki hamar felkeltette az ifjú Albert Ferencben is a csillagászat iránti érdeklődést. Tittel Pál 1824-ben Budára költözött, de a fiút apja csak akkor engedte el utána, amikor Ferenc felvételi kérelmét a bécsújhelyi katonai akadémián elutasították. Így került Budára, ahová 1825. április 11-én egy császári rendelettel az alig 14 éves ifjút segéddíjas gyakornokká nevezték ki, 1829-ben csillagászatból sikeres vizsgát tett az egyetemen. 1831-ben Tittel halála után helyettes csillagász minőségben az obszervatórium élére került. 1835-ben bölcsészdoktori címet szerzett. 1836-ban már harmadszor folyamodik az egyetemi tanácshoz a csillagdnál rendszeresített adjunktusi állásért, amikor végre megkapja kinevezését. 1841-ben a csillagászat, tanára lett az egyetemen 1843-ban a Természettudományi Társulat tagjai közé választotta. 1848-ban a budai nemzetőrség századosa lett. Az 1849-es események idején a gellérthegyi obszervatórium környéke is hadszíntérré vált és - az általa megmentett műszerek kivételével - a csillagda teljesen elpusztult. 1849. július 27-én letartóztatták, majd október 17-én 1 évi várfogságra ítélték. Fogva tartása azonban csak november 12-ig tartott, mert időközben megjelent amnesztia rá is vonatkozott. Állás nélkül maradt, s hogy családját eltarthassa, elfogadta az osztrák főparancsnokság ajánlatát, s ezt követően a hadseregben mint hiteles tolmács és fordító dolgozott. 1851. április 15-én Bartakovics Béla érsek az egri csillagvizsgáló igazgatójává, az érseki könyvtár könyvtárosává és líceumi tanárrá nevezte ki. Vezetése alatt a könyvtár állománya nagyon jelentős mértékben emelkedett. A gyűjtőmunkán túl 21 kötetre terjedő katalógust készített. Eleinte rendkívüli tanárként német nyelvet és asztronómiát oktatott, majd 1854-től már rendes tanárként matematikát, fizikát, geográfiát és statisztikát is tanított. Az elavult csillagda nem tette lehetővé számára a kutatást, ezért 1852-ben meteorológiai megfigyelő állomást rendezett be, a megfigyelésének eredményeit az Eger c. lapban tette közzé. Ő alapította az 1860. szeptember 1-jén indult Egri Értesítőt. 1862-ben kérte az egyetemi csillagdába történő visszahelyezését, vagy szolgálata után nyugdíj folyósítását. A Helytartótanács válaszában közölte, hogy a csillagdába való visszahelyezése annak teljes elpusztulása miatt (ez 1849-ben történt) nem lehetséges, amint nyugdíjaztatása sem az érvényes törvények értelmében. Ellenben az egyetem mellett felállítandó kézi csillagda mellet szükséges állás betöltésénél kérvénye kiemelten lesz kezelve. Az 1868. augusztus 21-29. között Egerben tartott orvosok és természetvizsgálók nagygyűlésének egyik titkára. Heves és Külső Szolnok Vármegyék királyi tanfelügyelőjeként is tevékenykedett. Szerkesztette a Heves és Külső Szolnok törvényesen egyesült vármegyék leírása c. Egerben 1868-ban, a Magyar Orvosok és Természetvizsgálók Egerben tartott nagygyűlésének alkalmából megjelent kötetet és írta annak földrajzi viszonyokat tárgyaló részét.

Ipolyi Arnold (1860-1873)

"A török-szentmiklósi plébániát Érsekemnek, kegyelmes Főpásztoromnak, utódai- vagy időszerinti helynökeinek tudtok s engedelmeik nélkül sem el nem cserélem, sem el nem hagyom." Esküjének e zárszavaival lett Ipolyi Arnold plébános Törökszentmiklóson 1860. július 8-án, s ezzel kezdődött papi életének egri egyházmegyei korszaka. Új szolgálati helye az egyházmegye egyik jelentős javadalmú plébániája lett. Az itt eltöltött három esztendő számottevő változást jelentett életében. Ekkor kezdődik közéleti szereplése a különböző területeken, amelynek célja az egyház és a haza szolgálata, azok állapotának javítása. Életének egri egyházmegyei szakaszában, pontosabban 1861-ben lett az akadémia rendes tagja.

1862-ben Konstantinápolyba utazott Kubinyi Ferencsel és Henszlmann Imrével együtt ahol számos Corvinát fedezett fel. Bartakovics Béla érsek többek között ezt írta Ipolyinak az utazást engedélyező levelében: „Emlékeztül adjuk mindazoknak a kiket illet, hogy Mi Nagyonisztelendő s tudós Stummer Arnold törökszentmiklósi plébános urat, Pápa ő szentsége tiszteletbeli kamarását, a Magyar Tudós Társaság rendes tagját ugyanazon tudós társaság megbízásából Konstantinápolyba teendő tudományos utazásra Részünkéről nemcsak szívesen elbocsátjuk, és neki ezen utazásra engedélyt adunk, hanem ezenfelül mindazok kedvezéseibe, kikhez ezen utazása céljából forduland, buzgón ajánljuk. Kelt Egerben, érseki lakunkban 1862. évi Április hó 7^{én}.”

1863-ban egri kanonok lett. Új szolgálati helyén a káptalan tagjaként annak jegyzője lett, majd alapítványok kezelője. 1869-ben az egri főegyházmegyei könyvtár prefektusa lett. E tiszttét azonban csak rövid ideig töltötte be, ugyanis még ugyanebben az esztendőben a fővárosba költözött, mert a Központi Papnevelő Intézet rektorává lett kinevezve. Május 11-én a közgyűlés a Szent István Társulat alelnökévé választotta. Amikor 1872 márciusában ettől a tiszttétől megvált, akkor Tárkányi Béla papköltőnek a személyében ismét egri kanonokot választottak a társulat alelnökévé.

1865-ben emlékkönyv jelent meg Bartakovics Béla érsek aranymiséjének alkalmából. Ennek Ipolyi nemcsak szerkesztője volt, hanem "Az egri megye Szent János apostol és evangelistáról nevezett régi székesegyháza az egri várban" című tanulmány szerzője is. Ennek előzményéről így írt ugyanitt: "Az 1862. év nyarán. midőn a Magyar Tudományos Akadémia archaeológiai Bizottsága által a székesfehérvári basilika alapfalai kiásatása foganatba vétetett, ezen ásatások intézője Dr. Henszlmann Imre, Gester Károly építésszel megfordulván Egerben, szoba hozták az egri várban régi székesegyház alapfalainak is kiásatások általi nyomozását. Mi is Érsek ő Nagyméltósága és a Főkáptalan meghagyásával és költségén Gerster építész segédje Benkó építész vezetése mellett megkísértetett." Több mint fél évszázaddal később Szmrecsányi Miklós művészettörténész, Eger múltjának hervadhatatlan érdemeket szerzett kutatója, Munkácsy Mihály egykori személyes jó barátja „Eger középkori emlékei” c. írásában így értékelte Ipolyi tanulmányát: "Ma sem mondhatunk többet. Ipolyi megállapításait szakíróink ma is változatlanul felhasználják." A hazai ciszterci építészlet legszebb fennmaradt alkotásának a Bélapátfalvi templomnak is Ipolyi volt a leírója, elemzője, töle kapta a legelső méltatását. A tanulmány az Archaeológiai Közlemények-ben ugyancsak 1865-ben jelent meg "A kunok bél-három-kúti másképp apátfalvi apátsága és XIII. századi egyházának leírása." címmel. Az említettekén kívül írásai jelentek meg még az Egri Egyházmegyei Közönyben és az Eger c. lapban is.

1867-ben a király mint egri kanonokot az akkor üresedésben lévő Borsmonostori apátságot ugyancsak Ipolyinak juttatta. 1868. augusztusának utolsó hetében a Magyar Orvosok és Természetvizsgálók Társulata Egerben tartotta XIII. nagygyűlését. Bartakovics Béla egri érseket és Tavassy Antal polgármestert követően Ipolyi köszöntötte a közgyűlés megnyitóján a megjelenteket. Beszédében Eger múltjáról azon belül elsősorban a város művészeti s művelődéstörténeti alkotásaira, eseményeire tért ki. E beszéd egyik érdekessége az volt, hogy a később sokszor Magyar Athénként emlegetett város e jellegére történő egyik legkorábbi utalás ebben a beszédben található meg. Ugyancsak itt e beszédben tűnik fel az legelőször, hogy Eger az iskolaváros jellege miatt és azon belül is elsősorban az Eszterházy Károly püspök által a XVIII. század második felében építtetett Líceumért kapta a Magyar Athén megtisztelő címet. Azóta Eger művelődéstörténetének kutatása kétséget kizáróan egyértelműsítette, hogy a 18-19. század egri főpapjai által létrehozott iskolák alapozták meg és alkották jobbra azt az oktatási intézményrendszert, amelyre felépült Eger, a latin Agria, a német Erlau büszkesége: a magyar Athén. Ipolyi a nagygyűlésen mint egri kanonok a gyűlésnek helyet adó város szervező bizottságának elnöke volt, másrésztől mint a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja az akadémiát képviselők egyikeként vett részt azon.

E nagygyűlés archeológiai osztályának augusztus 25-én 11 órai kezdettel egy országos jelentőségű ülése volt Ipolyi egri házában, aki itt helyezte el régiséggűjteményét is, amelyet ezen az ülésen bemutatott a szakosztály tagjainak. Rómer Flóris, aki szintén jelen volt az ülésen, indítványozta "egy országos archaeológiai bizottság állíttassék, mint az más mívelt államokban már is létezik, hogy t. i. ehhez a javító és építő felek vélemény végett terveiket fölterjeszthessék." Bár ez a gondolat ill. megfogalmazott kérdés már régebbi keletű volt, mégis az itt és ekkor történt újra megfogalmazást követően valósult csak meg. Ma ezt nevezzük műemlékvédelemnek. Itt hangzott el először az is, hogy a papnevelő intézetekben is vezessék be az ilyen jellegű oktatást.

A nagygyűlés utolsó napján, augusztus 29-én amikor a tisztviselők megválasztására került sor, a három alelnök egyikének Ipolyit választották meg. A nagygyűlés emlékére még 1868-ban a nagygyűlés titkárának Kátai Gábornak a szerkesztésében megjelent egy kötet „Heves és Külső- Szolnok törvényesen egyesült vármegyék leírása” címmel, amelybe Ipolyi "Heves és Külső Szolnok törvényesen egyesült vármegyék őskori régészeti és középkori műemlékei vázlata" címmel írt tanulmányt. 1869-ben a király saját kérelmére felmentette Kubinszky Mihály kalocsai kanonokot a pesti Központi Papnevelő Intézetben viselt igazgatói tisztéből, utódjául pedig Ipolyi Arnoldot nevezte ki.

1870. júniusában a Magyar Történelmi Társulat júniusi ülésén Foltiny János szihalmi segédlelkésszel együtt tartott előadást a szihalmi ásatásokról. Az előadás nyomtatásban megjelent szövegéből kiderül, hogy Foltiny János Ipolyi hatására kezdett el foglalkozni régészettel illetve a régészeti tárgyak gyűjtésével.

A Vallás és Közoktatásügyi Minisztérium 1871. október 24-én értesítette Bartakovics Béla érseket arról, hogy a király szeptember 23-án Ipolyit Besztercebányai püspökké nevezte ki. Püspökké szentelését Bartakovics Béla érsek végezte az egri főszékesegyházban.

Stephanovszky Sándor (Eger, 1823 - Eger, 1907)

1847-ben pappá szentelték. 1851-től 1856-ig a Ciszterci Gimnáziumban tanított. 1858-tól 1863-ig az Érseki Tanítóképző tanára volt. 1865-től 1872-ig az Érseki Nyomda igazgatója. 1873-tól - 1888-ig az Egyházmegyei Könyvtár könyvtárosa. 1874-től - 1889-ig az Érseki Jogakadémia tanára. 1892-től haláláig a könyvtár prefektusa volt. 1865-től - 1869-ig szerkesztette az egri Képes Naptárt. Részt vett Cantus Caesar világtörténetének fordításában. Tagja volt az egri Egyházmegyei Irodalmi Egyesületnek. Zeneszerzéssel is foglalkozott.

Michalek Manó (Jánosi, 1838 - Eger, 1915)

Tanulmányait Rimaszombatban, Rozsnyón és Egerben végezte. 1862-ben pappá szentelték. Ezt követően Erdőkövesden, Diósgyőrben, Jákóhalmán, Szendrőn és Mezőkövesden volt káplán. 1870-ben Egerbe került főszékesegyházi karkáplánnak. 1879-től az érseki könyvtár segédkönyvtárosa lett 1888-ig, majd 1915-ig könyvtáros ugyanitt. 1884-től az Érseki Jogakadémián tanított. 1900-tól - 1914-ig az érseki Fiúnevelő Intézet igazgatója volt. 1900-ban tb. kanonok, majd 1910-ben mesterkanonok lett. 1893-tól kezdődően két kötetben és két kiegészítő kiadványban ő adta ki először és mind a mai napig utoljára a Főegyházmegyei Könyvtár katalógusát. 1884-ben az akkor megszervezett legújabb kori történelmi tanszék élére került az Egri Érseki Jogakadémián. 1888-tól ugyancsak a jogakadémián művelődéstörténetet adott elő. 1900-tól egyéb elfoglaltságai miatt azonban már nem vállalta a tanítást. 1911-ben az Angolkisasszonyok Egri Intézetében működő tanítónőképző és leánygimnázium igazgatója lett. Az európai nyelvek mellett több keleti nyelven is beszélt. Fordított németből éppen úgy, mint szanszkritből. Írásai jelentek meg a Pesti Naplóban, a Magyar Államban, az Elemi Tanügyben, a Népiskolai Tanügyben, az Irodalmi Szemlében, és 187 ívet fordított le az Egerben kiadott Cantu Caesar által írt Világtörténelem-ből.

Leskó József (Ungvár, 1871 - Eger, 1971)

1894-ben szentelték pappá. Harsányban, majd Sajóvárkonyban volt káplán. 1897-től Jászárokszálláson, 1899-től Nyíregyházán, 1902-től Kunszentmártonban tevékenykedett. 1905-ben főkáptalani karsegéd lett. 1910-ben az egri főkáptalan Országos Hiteleshelyi jegyzői feladatokkal bízta meg. 1913-tól 1935-ig történt nyugállományba való vonulásáig az érseki könyvtárban dolgozott. 1957-ben kelt végrendeletében házat, könyveit a Szemináriumra hagyta. 1963-tól korára való tekintettel Brezanóczy Pál segítőt rendelt mellé. Tudományos munkásságát Szaicz Leórról a katolikus újságírás úttörőjéről írt munkájával kezdte. Részt vett az Adatok az egri egyházmegye történelméhez c. sorozat szerkesztésében. A Magyarország Vármegyéi és városai c. sorozat heves megyei köteteibe ő írta meg "Az érsekség" c. részt. 1920-1944 közötti időszakban írásai főleg az Egri Egyházmegyei Közlönyben és az Egri Katolikus Tudósítóban jelentek meg, de az Egerbe 1905-ben történt áthelyezését megelőzően írásai jelentek meg az Ungvári

Közlönyben és a Kelet-ben. Mindkettőnek belső munkatársa volt, s ezek mellett már ekkor is dolgozott az Egri Egyházmegyei Közlönynek, és az Irodalmi Közlönynek is. 100. életévében érseki tanácsos lett.

Iványi Sándor (Jásztelek, 1917 - Eger, 1983)

Tanulmányait a jászapáti gimnáziumban kezdte, majd 1933-ban az egriben folytatta. 1941-ben szentelték pappá. Felszentelését követően először Kenderesen volt káplán, majd 1944-45-ben több helyen teljesített rövid időszakig szolgálatot, majd 1946-ban a Dobó István gimnáziumban lett hitoktató és szentszéki jegyzővé is kinevezte érseke. 1948-ban az egri főplébániára kapott kápláni beosztást. 1953-ban érseki könyvtáros lett és egyben felmentést kapott kápláni teendői alól. 1959-ben az Eötvös Loránd Tudományegyetemen könyvtárosi diplomát szerzett. Visszatérve Egerbe a papnevelő intézetben lakott, ahol a „kispapok egyházirodalmi iskoláját” vezetett és könyvtáros is volt. Hosszú időn át gyűjtötte a liceumi nyomda kiadványainak adatait, és foglalkozott a nyomda alapításával is. Kutatott az MTA Agrártörténeti Bizottsága által kezdeményezett Az Eger völgy középkori püspöki falvai c. témában is. Fordításokkal is foglalkozott, valamint verseket is írt.

Kiss Péter, érseki levéltáros

DÍJAK, KITÜNTETÉSEK

A Magyar Könyvtárosok Egyesületének elnöksége az MKE 37. Vándorgyűlésén, 2005. július 21-én Gödöllőn Magyar Könyvtárosok Egyesületéért Emlékérmeket adományozta **Guszmáné Nagy Ágnesnek**, az MKE Heves Megyei Szervezete elnökének. A kitüntetéshez gratulálunk és további eredményes munkát kívánunk!

Továbbképzés

A gyermekek könyvtári ellátása címmel akkreditált továbbképzés 2006. februárban ismét indul a Méliusz Juhász Péter Megyei Könyvtárban (Debrecen). A tanfolyam 60 órás, főbb témakörei:

Olvasás- és irodalomismeret; A gyermekek könyvtári ellátásának jogi háttere; Állományszervezés (hagyományos és elektronikus dokumentumok); az információkeresés tradicionális és új módszerei; Könyvtári menedzsment.

A továbbképzésre gyermekkönyvtárosok, könyvtárostanárok, ill. az olvasószolgálatban dolgozó, gyermekolvasókkal is foglalkozó könyvtárosok jelentkezését várjuk. A képzés záróvizsgával fejeződik be, a vizsgára bocsátás feltétele egy a fentebb felsorolt témák valamelyikéhez kapcsolódó dolgozat elkészítése. A foglalkozások február-március hónapban szerda és csütörtöki napokon lesznek. Összesen 10 alkalommal. (5 hét). A tanfolyam díja 60 ezer Ft/fő. A jelentkezés írásban az alábbi címre küldhető: Méliusz Juhász Péter Megyei Könyvtár Molnárné Varga Katalin, 4001 Debrecen, Pf. 415. A jelentkezési lap letölthető: a www.hbmk.hu/HBMKWeb/oktatas.htm oldalról. Jelentkezési határidő: 2006. január 31.

További felvilágosítás: Molnárné Varga Katalin

Tel: 52/502-470 e-mail: molvarka@freemail.hu, kvarga@mail.hbmk.hu

NYELVEK EURÓPAI NAPJA

Szeptember 26-a, a Nyelvek Európai Napja alkalmával a Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtár Idegen Nyelvi Szakrészlege pályázatot hirdetett 13-14 éves, illetve 15-18 éves diákok számára. A pályázóknak egy 400 szóból álló magyar nyelvű fogalmazást kellett írniuk arról, miért fontos számukra a nyelvtudás, melyik európai nyelvet vagy nyelveket kedvelik a legjobban és miért, milyen személyes élményeik vannak egy-egy európai nyelvvel, esetleg kultúrával kapcsolatban. A Nyelvek Európai Napja célkitűzéseivel összhangban a sikeres pályázatnak tükröznie kellett, hogy a pályázó életében a nyelvtanulás jelentős helyet foglal el, a nyelvtudást fontosnak tartja, tiszteli Európa nyelvi és kulturális sokszínűségét, és fontosnak tartja e különbözőségeket megőrzését is.

A beérkezett legsikeresebb pályázatok közül néhányat közre adunk.

A nyelvtudás

Habár a nyelvtudásról szól ez a fogalmazás, mégis illő megemlíteni anyanyelvünket, mely a maga nemében egyedülálló, nehéz, de ugyanakkor gyönyörű. Én büszke vagyok arra, hogy a magyar az anyanyelvem, s próbálom szépen beszélni, nem engedvén, hogy külső hatásra szleng szavak honosodjanak meg szókinccsben.

Anyanyelv. Nagyon nehéz mondatba foglalni mindazt, amelyet e szó hallatán érzek. Hazafiasság, nemzeti öntudat, hazaszeretet, e három szó körül csoportosulnak most gondolataim, melyek csak úgy özönlének a fejemben.

Csak akkor tudunk jól megtanulni egy idegen nyelvet, ha anyanyelvünket is kiválóan beszéljük. Ma október 23-a van, édesapám egy 1956-ról szóló műsört néz a TV-ben, s csak mostanság, egyre felnöttebb fejjel értem meg ezeknek az eseményeknek a súlyát, jelentőségét, és azt érzem, hogy ez szoros összefüggésben áll nemzeti öntudatunkkal s ebből következően anyanyelvünkkel.

Egy mondat ismétlődik állandóan bennem Bessenyei Györgytől, miszerint minden nemzet a maga nyelvén lett tudós, de idegenen sohasem. Ebből kitűnik, milyen fontos, hogy minden nemzet megőrizze nyelve sajátosságait, a

kultúráját, s hogy ne olvadjon bele egy nagy, globális süllyesztőbe. Éppen ezért szép kontinensünk, mert annyi féle nyelv, kultúra, nemzet lakozik benne. Meg kell őriznünk Európa sokszínűségét, és így kellene tekintenünk a jövőbe is. Fontos, hogy ápoljuk nemzeti örökségünket és hogy tartsuk a kapcsolatot határainkon túli testvéreinkkel is.

Minden nyelv egy kis ablak a világra, melyet ha kinyitunk, beáramlik az élető levegő, belénk pedig az új ismeret. Szélesebb lesz látókörünk, másként látjuk a világot, és ez ösztönzést adhat a folytatáshoz. A nyelvtanulás nem egy kényszer, egészen másképp is fel lehet fogni. Sok embernek nincs ideje, lehetősége „ablakokat nyitogatni”.

És itt kerül szóba a nyelvtudás. Hogy mire jó? Sok mindenre. Elsősorban arra, hogy megértessük magunkat, tudjunk egymással kommunikálni. Manapság nagyon fontos szerepet játszik életünkben, nemcsak azért, mert nyelvvizsga, nyelvtudás nélkül alig van esélyünk a felsőoktatásba való bejutásra, diplomaszerezésre, munkaszerezésre, hanem azért is, mert e nélkül nem tudunk boldogulni a hétköznapi életben. Unos untalan olyan helyzetekbe kerülünk, ahol elengedhetetlen. Meg kell felelnünk a modern világ okozta kihívásoknak, csak úgy érvényesülhetünk az életben.

Én két évet tanultam latinul, jelenleg az angol és a német nyelv elsajátításán fáradozom. Olthatatlan tudásslámpát érzek az idegen nyelvek iránt, meg szeretnék tanulni spanyolul, franciául, olaszul, portugálul, de tudom, hogy erre kicsi az esély, mert rengeteg elfoglaltságom van. Számomra nincs szép, vagy csúnya nyelv, mindegyik egyedi, azonban jobban szeretem azokat, amelyek dallamosabbak (pl. spanyol, olasz).

Fel kellene ismernünk, hogy nem szégyen az, ha beszéd közben hibákat ejtünk, nem az a cél, hogy nyelvtanilag helyesen beszéljünk, hanem az, hogy megértessük magunkat. Sőt ez utóbbi még feszélyezetlenebb légkört teremt, mert jórészt jókat lehet nevetni egy-egy hibán. Ezt saját tapasztalatból tudom. Szerencsésnek mondhatom magam, hiszen volt alkalmam külföldiekkel beszélgetni. Íme néhány példa. Az egri és az esslingeni testvér zeneiskola egy közös hangversenyt szervezett Egerben, melynek során alkalmam volt négy német lánnyal megismerkedni, akikkel levelezek. Németül. Igaz, nagyon hosszú időbe telik megírni egy levelet, de tudom, nem hiába, hiszen így barátságot ápolok és egyben gyakorlok egy nyelvet. Persze sokszor kértek tőlem külföldiek útba igazítást, de mindez semmi ahhoz az élményhez képest, ami két héttel ezelőtt történt velem. A Run4unity világméretű sport staféta került megrendezésre. Az egész világon különböző nemzetiségű, kultúrájú, vallású gyerekek futottak együtt, egy órán keresztül, hogy a béke szívérványát ragyogtassák fel jelképesen a világ felett. Mi a szlovákokkal együtt közösen szerveztük meg a stafétát Esztergomban és Párkányban, a Mária Valéria-hídnál. Legfőbb törekvésünk az volt, hogy a híd szimbólumává váljon a békének és a két ország közötti testvéri kapcsolatnak. Remélem ez a felfogás az egész világon meg fog honosodni.

Farkas Éva, 16 éves

Dobó István Gimnázium, Eger

Mit csinálnak egy könyvtárban?²

Hát kölcsönöznek.

Nos, ez talán már a kezdetek kezdetén sem volt teljesen igaz. Illetve nem pusztán ennyi a könyvtár feladata. Az persze jó, ha elviszik a könyvcet. Még jobb, ha vissza is hozzák. De a legjobb, ha el is olvassák. Meg ezen kívül sok egyéb, ami kapcsolható a kultúrához. Vegyük hát sorra!

Az adatokból is kiderül, hogy nagyjából állandósult az intézményt látogatók száma és a kölcsönzések mennyisége. Gyermek és felnőtt arányban szerepelnek a kimutatásban, bár a látszat alapján több gyerek fordul meg az öreg falak között. Persze, hiszen sokan minden nap benéznek, míg a felnőttek általában csak akkor jönnek, ha már elolvasták a kikölcsönzött mennyiséget.

Az általános és középiskolások közül sokan tanulmányaik kapcsán keresnek szakkönyveket, ezt gyakran helyben ki is jegyzetelik. Sokszor kisebb csoportok jelentkeznek, hogy egy-egy versenyre felkészüljenek. A levelezős tanulmányversenyek résztvevői szinte mindig kérik a segítségemet. A szépirodalom iránt jobban a gimnazista és felnőtt korosztály érdeklődik. Az általános iskolások főleg a kötelező olvasmányokra koncentrálnak. Azért vannak Sirokban is olvasni szerető kisdíjakok. Tízféle újság jár rendszeresen. Közülük – természetesen – az ifjúsági lapok a legnépszerűbbek.

A kölcsönzési kultúra átlagosnak mondható mind a könyvek megóvása, mind a határidők betartása terén. Egy-két szélsőséges eset előfordul, de az illető ezzel ki is zárja magát a kölcsönzésből mindaddig, míg a kárt meg nem téríti. (Tehát végleg.)

Az új könyvek beszerzésére fordítható összeg évről évre emelkedik – nagyjából az infláció mértékével azonosan. Én nem kérek szemérmetlenül sokat, és ezt az önkormányzat – ezek szerint – akceptálja. A megyei könyvtárral kiépített jó kapcsolatnak köszönhetően postai úton is tudok helyben nem elérhető példányokat beszerezni. Érkezett már szakkönyv Szegedről is.

Főleg a nyári hónapokban érdeklődnek kirándulók Borics Pál szobrászművész állandó kiállítása iránt. Ilyenkor egyének és csoportok is szívesen veszik a „mini” idegenvezetést.

Az épületet korábban tituláltam már az iskola 15. tantermének. Nos, ez a funkció tovább erősödött. Vértások alkalmával például ténylegesen ott tanul egész délelőtt egy-egy osztály. A könyvtári órák természetesen ott tartatnak, általában évfolyamonként 1-2 alkalommal évente.

A legerősebb azonban a „napközi jelleg”. Sok tanuló a napközi folytatásaként jön át a könyvtárba beszélgetni, játszani, tanulni. Igen népszerű a számítógép és a gitár. Ez utóbbin többre is szeretnének megtanulni játszani. Rajtam nem múlik...

² Beszámoló. Elhangzott Sirok Község Önkormányzati Testületének 2005. szeptember 5-i ülésén

A számítógépen készül az iskolaújság, számtalan egyéni kreativitást kifejező ábra (melyeket szigorúan tilos elmenteni), és persze a társasjátékokat is folyamatosan nyúzzák. Itt tartja üléseit a diákönkormányzat és a községi újság szerkesztősége. Ünnepek kapcsán (március 15., Várnapok, augusztus 20, stb.) háttérintézményként működik.

Rendszeresen itt látják vendégül a művészklub tagjait. A könyvtári rendezvények többsége (szavalóverseny, költészet napja, művészek fellépése) átkerült a polgármesteri hivatalba, mivel ott kényelmesebben leférünk. Sikeres volt Oravecz Imre Kossuth-díjas költő estje. Évente 28 napot továbbra is az intézményben imádkoznak az idősebb korosztály tagjai. Alkalmanként pártrendezvényeket is tartanak a könyvtárban. Ezt mindkét oldal térítésmentesen veheti igénybe előzetes egyeztetés alapján.

Sok kívánni valót hagy maga után az épület állaga. Évek óta esedékes lenne már egy felújítás, hisz lassan tíz éve annak, hogy utoljára komolyabb külső és belső munkákat végeztek a karbantartók. A falak rossz állapota mellett figyelmet érdemelnének a teljesen elhasználódott ablakok. Cseréjük tovább már nem halogatható... Összességében elmondható, hogy az intézmény továbbra is népszerű, és betölti kulturális feladatát.

Kérem a tisztelt képviselő testület tagjait, fogadják el a beszámolómat, és az önkormányzat anyagi lehetőségeihez mérten (vagy azon túl) támogassák az épület felújítását, amely- amúgy –a falu egyik ékessége.

Sirok, 2005. augusztus 21.

Rajnavölgyi Vilmos, könyvtáros

KSZR hírek

Heves megye települései számára **Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszerét** kínálja a Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtár. Mozgókönyvtári szolgáltató rendszerünk segít abban, hogy a községben élő valamennyi állampolgár számára helyben is elérhetővé váljanak a nyilvános könyvtári szolgáltatások.

Miért jó a település számára?

- A helyi könyvválaszték bővülésének költségeit nem a település önkormányzata, hanem a megyei könyvtár fizeti;
- Biztosítjuk, hogy negyedévente cserélődő, érdekes, vonzó, új kiadású könyvek álljanak az olvasók rendelkezésére;
- Miközben a települési könyvtár könyvellátása gazdagabbá válik, a könyvtár a megszokott helyén működhet tovább;
- Az állománygyarapítás és feldolgozás szakmai tevékenységét, a könyvek szállítását a megyei könyvtár vállalja, a könyvek kölcsönzését helybeli személy végezheti;
- Pályázati források bevonásával vándorkiállításokat, könyvtári rendezvényeket is biztosítunk a település számára.

Szolgáltatáscsomagunkkal azoknak a településeknek segítünk, ahol

- nincs mód arra, hogy eleget tegyenek a nyilvános könyvtárak fenntartására vonatkozó alapkövetelményeknek;
- nem tudják megfelelően ellátni a könyvtári alapfeladatokat;
- a könyvállomány korszerűsítésére nincs megfelelő anyagi forrás;
- nincs lehetőség szakképzett könyvtáros alkalmazására.

Az önkormányzatok a megyei könyvtárral kötött szerződés alapján vehetik igénybe a szolgáltatásokat. 2006. évre a megye következő települései igényelték a szolgáltatást: Karácsond, Hevesvezekény, Parád, Bátor, Tarnabod, Pély, Erdőtelek, Mikófalva, Egercsehi, Kompolt, Tarnasádnagy, Feldebrő, Bodony, Szajla, Egerbocs, Gyöngyösoroszi, Szarvaskő.

A szerződéskötést követően 2006. január végén indítjuk dokumentumszolgáltatásunkat. Tavalyi partnereink számára a szolgáltatás folyamatos.

Könyvtárunk felkészült, hogy a megye minden rászoruló településén bevezesse ezt a szolgáltatást.

A szolgáltatás éves díja töredéke a helyi önkormányzatok közművelődési és közgyűjtéményi feladatokra biztosított normatívájának, mindössze 10 %-a, maximum 170.000,- Ft. A szolgáltatás teljes dokumentációja, a szolgáltatási szerződés könyvtárunk honlapján érhető el a <http://www.brody.iif.hu/kszr/kszr.htm> címen. További információval áll rendelkezésére Tözsér Istvánné módszertani osztályvezető. (Tel.: 36/517-576, 20/548-2552).

A Heves megyei KSZR a Nemzeti Kulturális Alapprogram támogatásával újabb 4 millió forintot fordíthat dokumentumbeszerzésre, melyet a kistélepülések letéti állományának fejlesztésére fordítunk.

József Attila vándorkiállításunkat 2005-ben 10 települési könyvtárban tekinthették meg az érdeklődők.

Számítógépes szervizszolgáltatást 6 település igényelt. Állományleválogatáshoz módszertani segítséget 14 települési könyvtárnak szolgáltattunk.